

EXEKUČNÉ PRÁVO

Košice, 07.10.2011

- Poznatky z aplikačnej praxe súdov v exekúciách na základe rozhodcovských rozsudkov
- Význam § 45 Zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní v exekučnom konaní
- Nemožnosť navrátenia do predošlého stavu v exekúcii vo vzťahu k ústavnému právu na ochranu majetku
- Význam nového ustanovenia § 93 ods. 2 OSP vo vzťahu k exekučným veciam
- Trovy exekučného konania

POZNATKY Z APLIKAČNEJ PRAXE SÚDOV
V EXEKÚCIÁCH
NA ZÁKLADE ROZHODCOVSKÝCH ROZSUDKOV

- A. rozhodovanie o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie
- B. rozhodovanie o procesných obranách povinného (námietky, návrh na odklad, návrh na zastavenie)
- C. rozhodovanie o zastavení exekúcie ex offo

A. Dôvody zamietania
žiadosti o udelenie poverenia pri RR

1. Neplatná základná zmluva
2. Neplatná rozhodcovská doložka
3. Priznané plnenie je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo v rozpore s dobrými mravmi

1.

- pri prvom dôvode je otázna prieskumná právomoc exekučného súdu vo vzťahu k základnej zmluve
- rámec oprávnenia vymedzuje § 45 ZRK
- súd má právo a povinnosť materiálneho prieskumu exekučného titulu, t.j. rozhodnutia rozhodcovského súdu – nie je to však klasické opravné konanie, v ktorom opravný súd preskúmava aj konanie, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého rozhodnutia

2.

- pri neplatnej rozhodcovskej doložke „niet čo riešiť“ – rozhodcovský rozsudok je nulitným aktom a exekúcia nemá právny základ
- v tomto prípade tak ani pri budúcej civilnej žalobe na plnenie nepôjde o prekážku rozsúdenej veci

3.

- objektívne nemožné plnenie
- právom nedovolené plnenie (malo by sa vykladať širšie – napr. plnenie v podobe povinnosti ublížiť inej osobe)
- plnenie odporujúce dobrým mravom

- pri prvých dvoch dôvodoch je následkom ich zistenia zamietnutie žiadosti o udelenie poverenia a následné zastavenie konania en bloc
- pri treťom dôvode je však namieste rozlišovať „problematickú“ časť priznaného plnenia od plnenia, ktoré je lege artis a nie je dôvod zastavovať exekúciu ako takú

Príklad nesprávnej argumentácie sub 2.:

Situácia 1:

rozhodcovská doložka určila, že všetky spory, ktoré medzi účastníkmi vzniknú zo vzájomných zmluvných vzťahov a spory s nimi súvisiace (vrátane sporov o platnosť, výklad a zánik zmluvy) sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní pred stálym rozhodcovským súdom, ktorý bude vybraný žalobcom zo zoznamu stálych rozhodcovských súdov vedeného MS SR. Tým nie je dotknuté právo žalobcu obrátiť sa návrhom na začatie konania na príslušný všeobecný súd OSP.

„Možnosť výberu povinným je podľa názoru súdu len zdanlivá a v tomto prípade aj vylúčená, keď vždy určuje spôsob riešenia prípadného sporu a v prípade rozhodcovského konania aj osobu rozhodcu oprávnený. V prevažnej väčšine sporov zo spotrebiteľských úverov je na strane žalobcu oprávnený, pričom dlžník ako spotrebiteľ v zásade žalobu nepodáva. Spotrebiteľ teda podľa uvedenej zmluvnej úpravy nemá žiadnu možnosť ovplyvniť alternatívu riešenia sporu, v čom súd vzhliadol nekalú povahu dojednania o možnosti riešenia sporov.“

(Uznesenie OS Prievidza sp.zn. 16Er/1196/2011 zo dňa 08.07.2011)

Situácia 2:

Rozhodcovská doložka je okrem zmluvy o úvere aj súčasťou VOP. Zmluva o úvere obsahuje ustanovenie o tom, že vzájomné práva a povinnosti účastníkov sa spravujú VOP. Spotrebiteľ pri podpise zmluvy výslovne prehlasuje, že sa oboznámil s VOP veriteľa. VOP sa stali súčasťou zmluvy o úvere. Súčasťou VOP je aj klauzula, podľa ktorej môže dlžník do 30 dní od uzatvorenia zmluvného vzťahu odmietnuť rozhodcovskú doložku.

Podľa názoru exekučného súdu aj odvolacieho súdu však ide o zmluvné dojednanie, ktorého znenie dlžník ovplyvniť nemohol (a teda nejde o individuálne dojednanú podmienku), je v hrubom nepomere v neprospech povinného, preto je v rozpore s dobrými mravmi, čiže ide o nekalú zmluvnú podmienku, následkom čoho bola právoplatne zamietnutá žiadosť o udelenie poverenia a následne zastavená exekúcia.

Uvedené uznesenia napadol generálny prokurátor mimoriadnym dovolaním, o ktorom zatiaľ nebolo rozhodnuté.

Príklady nesprávnych argumentácií sub 3.:

Situácia:

zmluva o úvere neobsahovala RPMN, čo má za následok, že úver bol bezúročný a bez poplatkov

„exekučný titul zaväzuje povinného na plnenie, ktoré je právom nedovolené, pretože na plnenie v takom rozsahu, ako sa návrhom na vykonanie exekúcie oprávnený domáha, nemá zákonný nárok“

Príklady nesprávnych argumentácií:

„Za situácie, ak rozhodcovský súd priznal úrok z omeškania vo výške odporujúcej ust. [§ 517](#) Občianskeho zákonníka v spojení s ust. [§ 3](#) Nariadenia vlády č. [87/1995 Z. z.](#) v znení účinnom do 31. 12. 2008 a zaviazal povinného na zaplatenie neprimeraného úroku z omeškania rozhodol o plnení právom nedovolenom.

Pokiaľ ide o námietku, podľa ktorej sa mala skúmať primeranosť úroku z omeškania a zmluvných pokút, táto nie je právne významná. Ide totiž o skutkové a právne okolnosti, ktoré si mal objasniť rozhodcovský súd a nie exekučný súd v exekučnom konaní.

Účelom exekučného konania je vykonávanie vykonateľných titulov uvádzaný v ust. § 41 EP. Právoplatné rozhodnutie rozhodcovského súdu, i keď zaväzujúce na plnenie nedovolené a odporujúce dobrým mravom, exekučný súd meniť a ani inak upravovať nemôže.

Takéto rozhodnutie preto netvorí podklad pre exekučné konanie a dokiaľ nie je nabrazené iným rozhodnutím zaväzujúcim na plnenie dovolené chýba pre vykonanie exekúcie základný predpoklad, ktorým je exekučný titul.“

(Uznesenie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 16CoE/75/2010
zo dňa 09.08.2010)

B. Rozhodovanie súdov o procesných obranách povinného

Rozhodovanie o:

- a) námietkach proti exekúcii
- b) návrhu na odklad exekúcie
- c) návrhu na zastavenie exekúcie

- súdy už správne rozlišujú medzi prípustnosťou námietok (len okolnosti, ktoré nastali po vzniku titulu) a zastavením konania (na návrh alebo ex offo)

(pozri napr. Uznesenie NS SR sp. zn. 5 Cdo 291/2010 zo dňa 29.03.2011)

- rozhodovanie o odkladoch by nemalo byť problematické
- rozhodovanie o zastavení exekúcie na návrh, alebo ex offo súvisí do značnej miery s ust. § 45 ZRK
- aj tu by malo platiť zastavovanie len v časti, ak sa dôvod zastavenia týka len časti

VÝZNAM § 45 ZÁKONA Č. 244/2002 Z.Z.
V EXEKUČNOM KONANÍ

- toto ustanovenie ide v ochrane povinného (nielen spotrebiteľa) ďalej ako judikatúra Súdneho dvora, najmä často zvýrazňovaný rozsudok Asturcom

Niekoľko poznámok k rozsudku Asturcom:

- Súdny dvor rešpektuje vnútroštátnu právnu úpravu právoplatnosti rozhodnutí a čisto z komunitárneho práva by povinnosť exekučného súdu skúmať prípadnú nekalosť zmluvných podmienok nevyvodzoval
- povinnosť exekučného súdu zaoberať sa ex offo nekalosťou rozhodcovskej doložky vyvodil Súdny dvor z toho, že exekučný súd má podľa vnútroštátnej úpravy povinnosť skúmať prípadný rozpor rozhodcovského rozhodnutia s verejným poriadkom

- pokiaľ ide o rozsah prieskumu, ako aj dôsledky zistenia nekalosti podmienok, rozhodnutie Asturcom sa odvoláva na vnútroštátnu právnu úpravu
- inak povedané, ak by vnútroštátna úprava konkrétneho členského štátu neumožňovala prieskum právoplatného rozhodcovského rozhodnutia, tak na tomto fakte nič nezmení ani rozhodnutie Asturcom

- § 45 ZRK umožňuje materiálny prieskum exekučného titulu ex offio kedykoľvek počas exekúcie

- súdy už správne rozlišujú medzi prípustnosťou námietok (len okolnosti, ktoré nastali po vzniku titulu) a zastavením konania (na návrh alebo ex offo)

(pozri napr. Uznesenie NS SR sp. zn. 5 Cdo 291/2010
zo dňa 29.03.2011)

ZÁKAZ RESTITUTIO IN INTEGRUM V EXEKUČNOM KONANÍ

Navrátenie do predošlého stavu je v exekučnom konaní vylúčené.

(§ 61 EP)

- účelom ustanovenia je ochrana práv nadobudnutých v exekučnom konaní (najmä vlastnícke právo tretích osôb)
- nevyklučuje však prípadné zodpovednostné nároky (bezdôvodné obohatenie, náhrada škody)

Prax ukazuje situácie, ktoré nekorešpondujú s týmto zákonným zákazom:

1. § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde – ak súd vysloví porušenie základného práva alebo slobody rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší
2. dovolacie rozhodnutia, ktorými NS SR ruší rozhodnutia exekučných súdov o schválení príklepu alebo rozvrhu z výťažku z dražby nehnuteľnosti

zákaz restitutio in integrum

- zrušením uznesenia o schválení príklepu udeleného na dražbe nehnuteľnosti vydražiteľ stráca právny titul nadobudnutia vlastníckeho práva
- vo vzťahu k časti exekučného konania, týkajúcej sa schválenia príklepu a rozvrhu by mal byť vydražiteľ považovaný za účastníka konania. Preto nie je chránený § 243d ods. 2 OSP. Pri tomto postoji by však mal byť aj účastníkom (mimoriadneho) dovolacieho konania!
- ustanovením § 243d ods. 2 OSP je však chránený ďalší nadobúdateľ

VÝZNAM NOVÉHO UST. § 93 ODS. 2 OSP VO VZŤAHU K EXEKUČNÝM VECIAM

- základnou otázkou je vôbec prípustnosť vedľajšieho účastníctva v exekučnom konaní (nesporová povaha konania ako takého)
- možno o vedľajšom účastníctve uvažovať pri sporovej povahe niektorých častí exekučného konania? (konanie o námietkach)

TROVY EXEKÚCIE

- na súdneho exekútora vykonávajúceho exekučnú činnosť je treba hľadiť ako na orgán, ktorému je zverený výkon verejnej moci v rozsahu ustanovenom zákonom a vzťah medzi exekútorom a účastníkmi konania je jednoznačne vzťahom verejného práva

(pozri napríklad Uznesenie NS SR sp. zn. 3 Cdo 58/2009 zo dňa 14. januára 2010 a Uznesenie NS SR sp. zn. 4 Cdo 41/2009 zo dňa 25. marca 2010)

- s otázkou inštitucionálneho rámca súdneho exekútora neopomenuteľne súvisí finančná stránka zabezpečenia vymožitelnosti práva
- štát si od liberálneho statusu súdneho exekútora sľuboval zvýšenie vymožitelnosti práva, za súčasného zníženia finančného zaťaženia štátu
- štát sa (celkom legitímne a múdro) zbavil nákladov na činnosť vymáhacieho aparátu

- súdny exekútori zamestnávajú spolu približne 1500 zamestnancov
- náklady na týchto zamestnancov, ako aj všetky ostatné náklady na chod 300 exekútorských úradov uhrádzajú súdny exekútori len z odmeny za výkon exekučnej činnosti
- odmena súdneho exekútora slúži ako jediný zdroj financovania nútenej realizácie práva na súdnu a inú právnu ochranu

- exekučné konanie je druhom občianskeho súdneho konania
- súdny exekútor je exekučný orgán, orgán verejnej moci, ktorého zákonnou povinnosťou je vykonať exekúciu na uspokojenie judikovaného práva oprávneného
- exekučné konanie prebieha na návrh oprávneného, na vymoženie jeho pohľadávky, a teda v jeho prospech

- javí sa preto ako logické, aby exekučné konanie prebiehalo (z finančného hľadiska) na riziko toho, v prospech a z iniciatívy koho bolo začaté

- legitímna požiadavka, aby (tak, ako je to v základnom konaní), „vstupná investícia“ do nákladov exekučného konania zaťažovala subjekt, v prospech ktorého je exekučné konanie vedené, a, podobne, ako je to v základnom konaní, aby refundácia tohto nákladu bola závislá od úspechu v konaní
- *de lege lata* exekučný orgán vykonáva svoje právomoci (t.j. plní úlohy štátu) na svoje riziko

- rozšírená argumentácia: nie je nevyhnutne porušením základných práv príslušníka slobodného povolania, ak nebudú splnené jeho nároky, nakoľko je podnikateľom, ktorý znáša riziko a toto riziko je kompenzované jeho v podstate monopolným postavením pri výkone exekúcie
- poukaz na Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vo veci Van der Mussele proti Belgicku (rozsudok vydaný 23.11.1983, séria A, č. 70)

Van der Mussele

Uvedené rozhodnutie je za nepoužiteľné na postavenie súdneho exekútora, a to z viacerých dôvodov:

- v danom prípade nešlo o súdneho exekútora, ale o advokátskeho koncipienta (teda ani nie advokáta). Namietal porušenie práva na majetok (článok 1 Protokolu 1 k Dohovoru) a zákazu nútenej práce (článok 4 Dohovoru) v situácii, kedy nebol odmenený za obhajobu poskytovanú ex offo

Van der Mussele

- u advokátskeho koncipienta v Belgicku je jednou z jeho „učňovských“ povinností prijať obhajobu nemajetných, pridelenú ex offo. Bezplatnosť tejto časti agendy mala v Belgicku dlhú tradíciu a bola Ericovi Van der Mussele známa pri zápise do zoznamu koncipientov. Ak by takúto agendu nevybavoval, riskoval by predĺženie koncipientskej praxe, alebo dokonca vyškrtnutie zo zoznamu. Je podstatné, že súd túto bezplatnú agendu chápe – a mal ju tak chápať aj sťažovateľ – ako dočasný stav, ohrozený čo do času, aj čo do množstva, a ako krok k budúcemu lepšiemu postaveniu.

Van der Mussele

- táto povinná agenda predstavovala u sťažovateľa 50 prípadov za jeho prax, t.j. v priemere menej ako 17 prípadov ročne. Zároveň tento stav (okrem už uvedenej dočasnosti) predstavoval pre koncipienta získavanie skúseností, budovanie dobrej povesti a získavanie budúcich klientov. Práve preto mohol ESĽP konštatovať, že negatíva (v podobe bezplatnosti) sú prevážené pozitívami.

Van der Musselle

- je treba rozlišovať právnu úpravu, platnú v čase „skutku“ a právnu úpravu, ktorá už bola účinná v čase rozhodovania súdu. Medzičasom sa úprava zmenila tak, že advokátsky koncipient dostáva kompenzáciu za právne služby poskytnuté v prípade ustanovenia ex offio, čo Komisia aj ESLP uvítali.

Van der Musselle

- ako súd uviedol, v Belgicku môžu nemajetné osoby požiadať Úrad právnej pomoci o bezplatné služby notára, advokáta a súdneho exekútora. V takýchto prípadoch sú služby poskytované len za náhradu hotových výdavkov (teda bez odmeny), avšak s jedinou výnimkou – súdnemu exekútorovi patrí aj $\frac{1}{4}$ odmeny. Okrem odmeny (hoci zníženej) je teda treba opäť zdôrazniť, že súdny exekútor ani v prípadoch nemajetného účastníka nevykonáva svoju činnosť bez náhrady vynaložených výdavkov.

Van der Musselle

- sťažovateľ namietal aj diskrimináciu v porovnaní s inými právnickými profesiami. Podľa názoru súdu nie je možné jednoducho porovnať tieto profesie, pretože majú množstvo vlastných špecifik.

- chápeme, že na súdneho exekútora je možné v niektorých krajinách hľadiť ako na podnikateľa, pretože do jeho agendy patria aj činnosti, pri výkone ktorých sa môže správať ako podnikateľ

- je neprípustné, aby súdny exekútor znášal bez náhrady náklady exekučného konania, v ktorom (nie jeho zavinením) nebol dosiahnutý úspech. Považujeme za správne a spravodlivé, aby neúspech exekučného konania zaťažoval oprávneného.

- slovenská právna úprava (§ 203 EP) umožňuje exekučnému súdu nepriznať exekútorovi trovy pri nenaplnení hypotéz tam uvedených
- preto považujeme za nevyhnutné právnu úpravu trov exekútora zmeniť

- aj za súčasného znenia § 203 EP však treba upozorniť na nesprávne rozhodovanie o trovách exekútora pri zastavení exekúcie v niektorých situáciách, a to v dôsledku aplikácie nesprávneho dôvodu zastavenia exekúcie:

Uznesenie Najvyššieho súdu SR
sp. Zn. 7 Mcdo 5/2011 zo dňa 13.05.2011

...Dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa. Dedič zodpovedá do výšky nadobudnutého dedičstva za poručiťelove dlhy, ktoré na neho prešli poručiťelovou smrťou ([§ 460](#) a [§ 470 ods. 1 OZ](#)). Ak poručiťel nezanechal majetok, súd konanie zastaví ([§ 175h ods. 1 O.s.p.](#)); dedičov upovedomuje o dedičskom práve len v prípade, že dedičské konanie nebolo zastavené podľa [§ 175h O.s.p.](#) ([§ 175i ods. 1 O.s.p.](#)).

Podľa § 57 ods. 1 písm. g/ EP exekúciu súd vyhlási za neprípustnú, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať.

Uznesenie Najvyššieho súdu SR
sp. Zn. 7 Mcd0 5/2011 zo dňa 13.05.2011

Podľa § 57 ods. 1 písm. h/ exekučného poriadku exekúciu súd zastaví, ak majetok povinného nestačí ani na úhradu trov exekúcie.

V danej veci povinná v priebehu konania zomrela. Povinnosti vyplývajúce z exekučných vzťahov však smrťou povinného nezanikajú (§ 37 ods. 3 EP), ale prechádzajú na dedičov, ktorí sa okamihom smrti poručiteľa stávajú subjektom jeho práv a povinností a veritelia môžu od nich žiadať uspokojenie svojich pohľadávok do výšky nadobudnutého dedičstva. V tomto prípade však poručiťka žiaden majetok nezanechala a dedičské konanie bolo právoplatne zastavené podľa § 175h ods. 1 O.s.p. pre jej nemajetnosť.

Uznesenie Najvyššieho súdu SR
sp. Zn. 7 Mcd0 5/2011 zo dňa 13.05.2011

Dovolací súd sa preto stotožnil so záverom generálneho prokurátora, že exekučný súd mal konanie zastaviť správne z dôvodu, že majetok povinnej nestačí ani na úhradu trov exekúcie (§ 57 ods. 1 písm. h/ EP).

Uznesenie Najvyššieho súdu SR
sp. Zn. 7 Mcdo 5/2011 zo dňa 13.05.2011

Prípadní dedičia nevstúpili do žiadnych povinností poručiťky, nakoľko tá bola nemajetná a preto použitie § 57 ods. 1 písm. g/ EP pre zastavenie exekúcie bolo nesprávne. Následne okresný súd rozhodol nesprávne aj o trovách exekúcie, ktoré je povinný znášať oprávnený aj keď zastavenie exekúcie nezavinil, pokiaľ je exekučné konanie zastavené pre nemajetnosť povinnej (§ 203 ods. 2 EP). Možno preto uzavrieť, že súdy nižšieho stupňa nesprávne vyhodnotili dôvody zastavenia exekúcie a tým nesprávne rozhodli aj o trovách exekúcie. Obdobne už vo veci rozhodol Najvyšší súd slovenskej republiky v rozsudku z 30.novembra 2006, sp. zn. 2 M Cdo 1/2006.
“